

Het Wereldbestuurfonds

deel 2

Beschermt WWF de natuur?

Een onderzoek naar de effectiviteit van het
Wereld Natuur Fonds/WWF bij natuurbescherming

'We also found that conservation BINGOs (Big NGO's) spend a great deal of energy chasing money, which fosters an approach to conservation that changes according to donor agendas'¹

Welke natuur beschermt het Wereldnatuurfonds?

In deel 1 'Het Wereldbestuurfonds' behandelden we de organisatiestructuur, invloed, financiën en economische visie van het WWF en het Wereld Natuur Fonds (WNF). Dit tweede deel behandelt de 'core business' waarmee het WWF en WNF adverteren, onderdeel C in de conclusie van deel 1 van het Wereldbestuurfonds: 'Internationale Natuurbescherming'. Het WNF en WWF gaan prat op de veelheid van projecten waarin zij investeren en participeren. Hoofd marketing Piet van Ierland vertelde in 2009 dat het WNF aan 1700 projecten deelnam in 90 landen.

Bij projecten adverteren het WWF en Wereld Natuur Fonds met beelden van aansprekende diersoorten. De boodschap is steeds een van 'gevaar', eindigend met een oproep aan de (potentiële) donateur: we moeten nú handelen voor het te laat is. De geadverteerde diersoorten die het WWF prioriteit toekent, zijn in eerste instantie de tijger, de panda, de ijsbeer en de walvis. Verder noemt het WWF 'vlaggenschipsoorten' als de neushoorn en stelt in strijdbare taal²

From elephants to polar bears, we fight to secure a future for animals on the planet we all share. We helped bring back the Amur tiger and Africa's black rhinos from the edge of extinction.

De dieren figureren nog steeds prominent bij de fondsenwerving. Vanuit de klassieke bescherming van diersoorten ontwikkelde het WWF zich steeds verder tot redder van de gehele planeet, wat ook blijkt uit de slogan 'geef de aarde door'. Het Wereld Natuur Fonds hanteert soms gematigder taal dan WWF-USA, en stelt zichzelf in jaarverslag 09/10 vooral voor als initiator en voorhoede:

Door te zoeken naar slimme oplossingen en door in voorbeeldprojecten te laten zien hoe deze in de praktijk werken, vindt natuurbescherming navolging bij de lokale bevolking en de overheid. De projecten worden altijd door mensen uit het desbetreffende land uitgevoerd en altijd samen met de lokale bevolking en de overheid. Want alleen als zij 'eigenaar' worden van WNF-projecten is er een goede kans op succes.

Methode

Dit rapport licht de resultaten door van het werk van het Wereldnatuurfonds en hun bestedingen bij de bescherming van 4 'vlaggenschipsoorten', op basis van uitlatingen van het WWF, gesprekken met wetenschappers en veldwerkers, bezoek aan praktijksituaties, wetenschappelijke literatuur en bevindingen van andere onderzoeksjournalisten.

Samenvatting en conclusie: Wereldnatuurfarce

Dit rapport trekt claims over de bijdrage van het WWF aan natuurbescherming en bescherming van diersoorten na op hun feitelijke juistheid. Daaruit blijkt het volgende:

- A. Het WWF overschat in publieke uitingen de eigen bijdrage bij het redden van diersoorten, en 'pronkt met andermans veren', zoals bij de (amoer)tijger.
- B. Het WWF faalt al decennialang bij het beschermen van 'vlaggenschipsoorten' als zwarte neushoorn en reuzenpanda. De stand van de reuzenpanda halveerde in de 32 jaar dat het WWF in China actief is. De stand van de zwarte neushoorn kelderde met 90 procent. Bij campagnes rond de ijsbeer, maar ook de reuzenpanda, kan de opstelling van Wereldnatuurfonds en WWF gekenschetst worden als misleiding.
- C. Wensen van donateurs hebben meer invloed op beschermingswerk dan wetenschap
- D. Jaarlijks komt minder dan 7 procent van WWF-inkomsten voor internationale natuurbescherming terecht bij de Afrikaanse natuur, terwijl het WWF hier op afstand de grootste NGO is.

¹ Igoe, J. Sullivan, S. (2008) Problematizing Neoliberal Biodiversity Conservation, An executive summary for the International Institute for Environment and Development, 25 pp,

² <http://www.worldwildlife.org/species/index.html>

Dit bevestigt het beeld uit deel 1³ dat het WWF en WNF beter zijn in marketing dan in natuurbescherming.

In dit deel behandelen 4 hoofdstukken de 4 'vlaggensoorten' van het WWF, te weten de zwarte neushoorn, de reuzenpanda, de tijger en de ijsbeer. Wat stelt het WWF voor om te doen, hoe presteerde het WWF daar en is haar resultaat te meten? Claimt WWF meer succes dan aan haar kan toe worden geschreven? Hoofdstuk 5 gaat in op de historisch lage succes/kostenratio van het WWF: Waardoor komt geld dat het WWF verdient nauwelijks aan op plaatsen waar dat ecologisch nodig is en faalt haar aanpak. Het bespreekt ook faalfactoren zoals beschreven in de wetenschappelijke literatuur. Veel van deze factoren zijn overigens niet beperkt tot WWF alleen.

De conclusies van dit rapport rechtvaardigen een meer realistische benadering door massamedia van het WWF. Er overheerst nu een kritiekloze vip-behandeling met WWF-campagnes als enige informatiebron.

1. De zwarte neushoorn

De zwarte neushoorn is het dier dat figureerde in de eerste fondsenwervingsactie van het WWF in oktober 1961 in een speciale Shock Edition van de Daily Mirror. *'Soon to be as dead as a dodo'*, verklaarde de advertentie naar waarheid. Dit, gezien het feit dat één ondersoort van de zwarte neushoorn in 2010 inderdaad uitstierf. Uit onderstaande blijkt dat de bijdrage van het WWF aan het 'redden' van de neushoorn twijfelachtig is, dat haar campagnes in het verleden criminele trekken kenden en volgens eigen interne rapportage vaak averechts werkten.

De neushoorn is een prehistorisch zoogdier dat reeds 60 miljoen jaar op aarde rondloopt, en waarvan enkele ondersoorten in de ijstijden ook in onze streken voorkwamen. Momenteel zijn de Indische neushoorn, de witte neushoorn en zwarte neushoorn (*Diceros bicornis*) overgebleven. De zwarte neushoorn, verdeeld in 4 ondersoorten, heeft een leefgebied van Kenia tot Zuid Afrika, met de ondersoort *michaeli* in Kenia.⁴ Hoe gaat het daarmee, na 50 jaar bescherming door het WWF?

Wildlife Extra, stelt⁵:

'Africa's black rhino population destroyed

Over the last sixty years, Africa's black rhino population plummeted by more than 90%. As recently as 1970, 60,000 black rhino roamed the continent. By 1993, uncontrolled poaching for rhino horn had reduced this to fewer than 2,300. Today, through increased security efforts and active management within protected areas (including private and community-owned lands), they have increased to just over 4,200 individuals.'

Wildlife Extra kondigt een project aan van de Tanzaniaanse regering met de Frankfurt Zoological Society (waarmee WWF ook regelmatig samenwerkte) voor herlocatie van 32 zwarte neushoorns naar de Serengeti in mei 2010. De losgelaten dieren zijn afstammelingen van in 1961 in Tsavo in Kenia gevangen neushoorns (van de ondersoort *michaeli*), die naar Zuid Afrika werden gebracht (waar van oorsprong de ondersoort *'minor'* voorkomt). Het 'redden van de rand van uitsterven' in de definitie van het WWF betekent dus eerst de populatie laten afnemen met 90 procent. Wat zijn hier de oorzaken?

Het Phillipson-rapport oordeelt vernietigend over WWF

In 1989 schreef de Britse consultant John Phillipson voor de WWF- leiding een rapport van 252 pagina's als 'audit' van het werk van het WWF. Niet alleen over Afrika maar ook over het werk in China bij de reuzenpanda. Het rapport oordeelde dat het WWF faalde in de bescherming van de diersoorten waarmee ze adverteerde. Het rapport lekte uit, dankzij onderzoeksjournalist Kevin Dowling, en bracht even de fondsenwerving van het WWF in Groot Brittannië ernstig in gevaar⁶. WWF riep voor 350.000 Britse ponden een crisiscommunicatieteam in het leven, dat de negatieve publiciteit, vanwege Dowling's

³ Zeilmaker, R. (2012) 'Het Wereldbestuursfonds' deel 1, Organisatieprofiel, invloed, financiën en economische visie Wereld Natuur Fonds/WWF, 15p rapport voor De Groene Rekenkamer

⁴ Okita Ouma, B. (2004) Population performance of black rhinoceros (*Diceros bicornis michaeli*) in six Kenyan rhino sanctuaries <http://www.wildlifeextra.com/go/news/serengeti-rhino.html#cr>

⁶ Jeanrenaud, S. (2002) People Orientated approaches in Global Conservation, Is the leopard changing it's spots? IIED 2002, noemt de rel rond de uitzending in The Cook Report, en de opzeggingen van Britse donateurs

onthullingen, de kop in moest drukken. *Eén van die onthullingen was dat het WWF tot 1973 geen geld had uitgegeven aan de zwarte neushoorn, het dier van de eerste advertentie in 1961.*

Veel beschermingsprojecten faalden of ontaardden. Eén van de beschermingsstrategieën van het WWF was – net als bij de Tanzaniaanse regering nu- translocatie van zwarte neushoorns uit ‘onveilige’ of overschotgebieden naar neushoornvrije reservaten met omheining of bewaking. Protected Areas. Berucht is project 917 van het WWF. Daarvoor werden 85 neushoorns vanuit het Zuid Afrikaanse Natal verscheept naar Mozambique. Alle neushoorns stierven. Een andere translocatie betreft een verscheeping naar het vogelreservaat Lake Nakuru, waarover het blad van de African Elephant and Rhino Specialist Group, onderdeel van de Species Specialist Groups van IUCN, in 1990 schrijft:

“By October 1987, when the exercise ended, a total of 17 black rhinos had been translocated to LNNP, 15 of which came from Solio Game Reserve, one male from Nairobi Park and another from Lewa Downs.”

Andere translocaties, na 1987, betreffen neushoorns uit de Zambezi vallei in Zimbabwe, die werden verscheept om, naar later bleek, plaats te maken voor een ranch voor het fokken van runderen voor vlees, gesponsord door het IMF. De dieren belandden in dierentuinen in de VS en Australië, en private wildreservaten in Zimbabwe. Phillipson oordeelt vernietigend over diverse translocaties en hun nut voor natuurbescherming⁷:

‘The logic behind the choice of Nakuru as a site for the release of black rhino’s remains something of a mystery. About one-third of the park is a lake, and another third is open grassland, quite unsuitable in the normal course of events as rhino habitat. Nakuru was a daft place. What price pay walking safaris for birdwatchers now that there might be a rhino around the next bush. The Park was, after all, created for the birds.’

Het sterftepercentage bij translocatie van neushoorns in Kenia bedroeg sinds 1984 gemiddeld 5 procent. Dieren sneuvelen door stress en verdoving, zo meldt Pachyderm, het tijdschrift van de Elephant and Rhino Specialist Group.

Keniaanse neushoornhandelaar krijgt hoogste onderscheiding WWF

Dat stroperij de belangrijkste oorzaak is van achteruitgang van de zwarte neushoorn was reeds begin jaren ’70 bekend bij de WWF-leiding. Rapporten als die van de Universiteit van Berkeley⁸ noemen de opkomst van automatische wapens, als de Ak 47, als oorzaak van een zeer grote stijging in ivoorhandel in de jaren ’70, die zowel olifanten en neushoorns trof. In 1990 schrijft het blad Pachyderm van de African Elephant and Rhino Specialist Group dat stroperij nog steeds dé plaag is van de neushoorn, ondanks een door Cites (Convention on the International trade on Endangered Species) in 1987 uitgevaardigd handelsverbod. Met name Zuid Korea en China zouden een gewillige markt zijn:

While habitat loss, fragmentation and encroachment are long-term concerns, the rhino poaching crisis and international trading in rhino products are the most important unresolved threats jeopardizing continuation of the 60-million year existence of the Rhinocerotidae family.

Natuurparken bleken herhaaldelijk uitvalsbases van diverse rebellengroeperingen, die ivoorhandel en handel in neushoorns gebruikten om hun privéoorlogjes te financieren. Dat Unita-terroristen betrokken waren bij ivoorhandel vermeldt ook het blad van de –mede door WWF ondersteunde- Elephant and Rhinospecialist Group in 1990. Schokkender was dat Afrikaanse overheidsfunctionarissen zelf actief handelden in neushoorns. Kevin Dowling, maker van de WWF-kritische documentaire ‘Tenpence in the Panda’ in 1990 (uitgezonden via ‘The Cook Report’), ontdekte dat door het WWF aangestelde ‘antistroperij’-teams vaak zelf bij ivoorhandel waren betrokken, evenals regionale elites⁹. Het leverde voor het WWF beschamende situaties op. Zo schrijft René Zwaap van de Groene Amsterdammer:

⁷ Phillipson geciteerd in EIR Executive Intelligence Review (1994) Special Offprint, ‘The Coming fall of the House of Windsor’. Op blz 36. De auteurs ontvouwen een theorie over het WWF- en de politiek strategische positionering van wildparken in Afrika in de voormalige Britse koloniën. Ook US Aid financierde in Oost Europa natuurbeschermingswerk, om in de voormalig Russische invloedssfeer politieke invloed te krijgen. Voor Afrika is deze theorie niet te bevestigen in meer bronnen. De citaten zijn wel authentiek en het Phillipson-rapport wordt ook aangehaald door Dowling, Zwaap en Jeanreynaud.

⁸ Raffalovich, A. (2004) ‘White Gold, the ivory trade ban’.

⁹ <http://www.groene.nl/1997/45/het-wereld-natuur-leger>, na kritische reportage over groeperingen als WWF en Greenpeace heeft journalist René Zwaap desgevraagd (borrel Algemeen Dagblad 2009 Rotjeknor) geconcludeerd dat kritische berichtgeving géén effect heeft op de publieke opinie

'Ook ging Dowling in op de lotgevallen van de Keniase jager Ian Parker, die door WNF-oprichter Peter Scott was ingehuurd om vanuit Nairobi in Kenia de stroperij te bestuderen. Parker kwam erachter dat de Keniase president Jomo Kenyatta en zijn dochter Margaret diep in de ivoor- en neushoornhandel zaten, samen met mensen die juist als natuurbeschermers door het leven gingen. Parker schreef een rapport, maar een paar uur voordat hij die aan de WNF-leiding zou overhandigen, werd hij gekidnapt. Drie dagen lang werd hij in elkaar gebeukt, terwijl zijn vrouw met de dood werd bedreigd als hij zijn rapport openbaar zou maken.'

President Kenyatta kreeg in 1974 van prins Bernhard, toen WWF-president, de in 1971 ingestelde Orde van de Gouden Ark uitgereikt. Een onderscheiding voor zijn aandeel in het redden van de neushoorn. Dat gebeurde exact op het moment dat Parker in elkaar werd geslagen door handlangers van Kenyatta. Pas in Dowling's film, 17 jaar later, kwam het rapport van Parker op straat te liggen. Ian Douglas Hamilton's epitafaan aan Prins Bernhard in 2004 klinkt licht eufemistisch als hij stelt¹⁰:

'While the Ark may at times have been given to political leaders who did not deserve it, in general it became one of conservation's highest awards, creating a sense of international recognition for services to nature.'

Bekende ontvangers van de Order of the Golden Ark zijn de Britse filmer David Attenborough en Richard Leakey in Kenia. Leakey is de zoon van het Leakey-echtpaar. Zij werden beroemd door opgravingen van primitieve mensachtigen als Homo habilis, de handige mens.

Project Lock van Prins Bernhard en mensenrechtenschendingen

John Hanks, WWF programmadirecteur Africa, schreef in 1987 'WWF's continental strategy for the conservation of Rhino'. Hij steunde Prins Bernhard in 1987 in het door WWF gefinancierde antistroperijproject Lock, in Zuid Afrika. Het project raakte vermengd met belangen van de Britse geheime dienst. Tijdens een operatie met Britse SAS-troepen en de geheime dienst werden tientallen 'stropers' doodgeschoten vanuit door het WWF betaalde helikopters.

Dit omstreden project Lock kreeg voor het eerst in de Volkskrant van 24 augustus 1991 publiciteit via het artikel 'De Lange Arm van het Wereldnatuurfonds'. Vele zogenaamde 'stropers' bleken leden van het ANC te zijn, zo bleek uit rapporten van de Afrikaanse geheime dienst, die de zaak in de aangrenzende natuurparken in de gaten hield. Tegelijk hadden inwoners geen enkele rechten. Dowling verklaart tegenover René Zwaap van de Groene Amsterdammer in 1997 in 'Het Wereldnatuurleger':

'Ik ontdekte dat in die zogenaamde wildparken een systeem van totale onderdrukking bestond. Mensen hebben er geen rechten, hun traditionele manier van inkomsten verdienen is verboden. Ze kunnen zelfs niet op een bloem gaan staan zonder het gevaar te lopen te worden vermoord. Ondertussen bleken die zogenaamde wildparken te fungeren als uitvalsbases en trainingskampen voor allerlei huurlingen.'

Dowling noemt ook de Unita-terroristen. Met welk resultaat voor de natuur werden deze 'stropers' bestreden? Zoals de Volkskrant employees van het 1 miljoen Britse ponden kostende Lock citeerde: 'er is geen enkel bewijs dat het project ook maar één neushoorn redde'. We kunnen met enig gevoel voor understatement Hamilton over Prins Bernhard, de financier van Project Lock, citeren: 'PB, as he was affectionately called, took part in many bold initiatives that have succeeded in creating more space for nature and better protection for the environment.' Het feodale en koloniale karakter van natuurbescherming in Afrika is in 2009 opnieuw aan de kaak gesteld door sociale wetenschappers van de Universiteit van Manchester in 'Eviction for Conservation'¹¹ over het met geweld verjagen van lokale bevolking uit gebieden waar wildlife en wildlife-toerisme de inkomsten moeten bepalen. In Oost Afrika vonden zij 60 gevallen waarbij voor de instelling van 'protected areas' mensen werden verdreven.

¹⁰ <http://www.savetheelephants.org/files/pdf/publications/2004%20Douglas-Hamilton%20Tribute%20to%20Prince%20Bernhard%20%20by%20IDH.pdf>

¹¹ Brockington, D. Igoe, J. (2009) 'Eviction for conservation, a global overview', blz 444: *On the other hand, there is evidence that large conservation NGOs have played an active role in the creation of protected areas that exclude local people (a direct role of large conservation NGOs in evictions and other forms of displacement would be much more difficult to prove).*

Handel in neushoorns mogelijk weer vrij

Na 1990 is de populatie van de zwarte neushoorn gestabiliseerd op het huidige niveau, een factor 20 lager dan toen het WWF voor het eerst geld ophaalde met de beeltenis van de zwarte neushoorn. Een internationaal verbod op de handel in ivoor, dat door Cites (Convention on the International Trade in Endangered Species) in 1987 werd opgesteld, speelt bij deze stabilisatie een rol. Cites reguleert internationaal de handel in beschermde diersoorten en ontstond in 1975 in Washington. Wel bestaat grote twijfel over de effectiviteit van het verbod op handel in ivoor bij neushoorns. Dit omdat de vraag blijft bestaan¹². Bij olifanten had de Citesban uit 1989 -die in 1990 van kracht werd- wel een sterk positief effect. In 2008 bedong China een uitzonderingspositie als afnemer van ivoor bij Cites. Volgens het Environmental Investigation Agency zou de handel en ook stroperij weer aantrekken. De Zuid Afrikaanse krant the Mercury bevestigt¹³ op 5 april 2012 dat sinds 2008 de stroperij op neushoorns weer aantrekt. De Zuid Afrikaanse regering is dan ook tegen het plan van sommige natuurbeschermers om de handel in ivoor van neushoorns vrij te geven en om stapels hoorns van overleden neushoorns op de markt te brengen. Dat zou de zwarte markt moeten tegengaan. Stropers uit Mozambique zouden dit jaar 600 neushoorns kunnen doden in de Nationale parken van Zuid Afrika. Daar zijn veel parkwachters nu in staking. Kortom: toeval, sociale demografie en politieke ontwikkelingen hebben meer invloed op het wel en wee van de neushoorn dan het WWF.

2. De Reuzenpanda

Tik het woord 'panda' in op google en op plaats 1 in de 'ranking' verschijnt een afdeling van het Wereld Natuur Fonds en WWF. De reuzenpanda is het logo van het WWF, ontworpen door een van haar oprichters- Peter Scott. Ook dit jaar adverteert het WNF in landelijke media met het beeld van een jonge reuzenpanda in een boom. Het WNF is nu donor van Chinese Pandaprojecten. Uit onderstaande blijkt dat het WWF geen rol van betekenis speelde bij het 'redden' van de panda. Het dier ging achteruit sinds het WWF actief is in China en de factoren die het pandahabitat bedreigen zijn onverminderd aanwezig.

De reuzenpanda (*Ailuropoda melanoleuca*) is een evolutionaire eigenaardigheid, die zich vanuit een familie van alleseters, de beren, transformeerde tot eenzijdige voedselspecialist. De totale populatie leeft in een tiental reservaten in bergbosgebieden ter grootte van 29.000 vierkante kilometer (iets kleiner dan Nederland) verspreid over zes losse regio's. Het dier besteedt in zijn leven 55% aan bamboe eten, 44% aan slapen en 1% aan paren en andere zaken des levens. Het dier had in de ijstijden 600.000 jaar geleden een ruime verspreiding, die reikte tot Birma en Noord Vietnam.

Eén van de grootste reservaten voor de reuzenpanda bevindt zich in Wolong, waar 10 procent van de populatie leefde. Het Wolong-reservaat werd in 1962 opgezet door de Chinese regering. Het kreeg in 1975 haar huidige omvang van 2000 vierkante kilometer. Het werd in 2008 verwoest door een aardbeving in Sichuan. Al vóór de komst van het WWF in 1980 had de Chinese regering 12 pandareservaten ingesteld. Het Chinese Ministerie van Bosbouw zette in 1992 het Panda en Habitat Protection Project op. Dit project betreft het verbeteren van 14 reservaten en het instellen van nog eens 14 reservaten inclusief corridors. Dat project liep in 2000 af. WWF werkte samen met de Chinese regering bij het opstellen van het plan, zo stelt WWF-China.

WWF wekt suggestie van effectiviteit

Al in de jaren '60 leek een combinatie van stroperij, krimpende habitat door houtkap voor brandhout van lokale bevolking en een slinkende voedselvoorraad het dier te nekken. De natuur werkte ook niet mee. Bamboe heeft een periodieke bloei, vergelijkbaar met mastjaren van eikels bij de eik. In Nederland schieten zwijnenpopulaties omhoog in combinatie met mastjaren. Bij bloei van bamboe is het effect negatief voor de panda. Wanneer bamboe in een jaar massaal in bloei gaat, is het niet eetbaar voor de panda en lijden de dieren massaal honger. Anno 2009, een halve eeuw later en na 30 jaar pandawerk van het WWF, waren die bedreigingen onveranderd. Zo stelt Fan Zhyong van WWF-China (voormalig medewerker Chinees bosbouwministerie) in de Telegraph in 2009 dat de panda binnen 2 tot 3 generaties uitsterft, 'tenzij we nú handelen'¹⁴, Het artikel claimt op gezag van het WWF:

¹²<http://are.berkeley.edu/courses/EEP131/fall2006/NotableStudent05/The%20Ivory%20Trade%20BanAmintaR.pdf>

¹³<http://www.iol.co.za/mercury/sa-not-ready-to-lift-rhino-horn-trade-ban-1.1270655#.T-sfFnUYff8>

¹⁴<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/china/6041990/Chinas-giant-panda-faces-extinction-in-two-to-three-generations.html> 17 augustus 2009

Wild panda numbers dropped to as low as 1,000 in the late 1970s, but a painstaking conservation programme has increased numbers to around 1,600 today scattered across six mountain ranges in southwestern China.

De bewering dat in de jaren '70 nog 1000 panda's over waren, duikt consequent op bij campagnes, die het nut van WWF-werk moeten aantonen. Zo stelt WWF-Australië¹⁵:

'Reasons to celebrate....

Over the centuries giant pandas have been killed and their habitat plundered, until by the mid 1970s, there may have been as few as 1,000 left in the wild. Armed with this fact, WWF supporters stood up and said that they would not let the panda go. So, with their backing, in 1980 WWF began its first projects in China.

Since then, we have been able to stem the decline in panda numbers and put in place long-term solutions for pandas in the wild.'

Pandastand in jaren '70 boekhoudkundig gehalveerd voor druk op regering

Ook op de site van WWF-China prijkt het getal 1000¹⁶. Het getal van '1000 panda's over in het wild' stamt echter niet uit eind jaren '70, maar uit eind jaren '90 volgens een Chinees-Duitse studie in het Journal of Forestry Research in 2001¹⁷. De studie werd uitgevoerd, 21 jaar nadat het WWF in China actief werd. De stand van de reuzenpanda bevond zich begin jaren '70 -vóór het WWF begon- volgens deze studie nog op ongeveer 2000. Zij schrijven:

*From 1974 to 1978, leded by Hu Jingchu (Sichuan Province), Wu Jiayan (Shaanxi Province), and Zhang Fuyong (Gansu Province), about 3 000 Chinese scientists conducted a census of the remaining wild pandas. **It was estimated that about 2000 animals were alive (Xionghao Jiayuan). To urge the conservation process of this treasure animal, the official figure was only announced about 1000** (Hu 1985; O'Brein, 1987). But unfortunately the official figure had become fact one decade later.'*

Een pandatelling van 1987-1989 vond 1180 dieren. Die telling diende als basis voor een managementplan van WWF en de Chinese regering. Zhao Hua en Denig schrijven verder, dat sinds 1994 nog eens 10 procent van de wilde panda's verdween. In 2004 schatte de Chinese regering de stand op 1580¹⁸. Het Nederlandse WNF houdt in 2012 dit getal nog aan bij campagnes¹⁹. Het Chinese WWF stelt in 2012 dat er nu nog 1000 panda's over zijn in het wild.²⁰ Na 32 jaar pandabescherming door het WWF halveerde de stand dus of nam af met 400: afhankelijk van welke populatieschatting nog geldig is.

The Last Panda

Het WWF begon haar Panda-beschermingsprogramma in 1980 op uitnodiging van de Chinese regering. Dat eerste project duurde tot 1992. Ook Wildlife Conservation International nam deel aan het project. De natuuronderzoeker en avonturier George B. Schaller werkte voor het WWF in het Wolong-reservaat. Zijn ervaringen tekende Schaller op in 'The Last Panda'²¹. Schaller werkte in het Wolong-reservaat vanaf 1980. Hij beschrijft de mislukking van het project. Dat liep stuk op tegengestelde verwachtingen van de Chinezen en Westers WWF-personeel. Vanuit het verre Zwitserse hoofdkantoor wilde het WWF haar eigen wensen doordrukken in China, zonder rekening te houden met de Chinese onderhandelingscultuur. Veel geld uit Gland kwam niet aan in Wolong.

Het WWF en Schaller wilden vooral de ecologie van de panda in het wild in kaart brengen. De gegevens daaruit zouden voor effectieve pandabescherming gebruikt kunnen worden, de standaardstrategie van groene NGO's. In de tijd dat het WWF hier 2 miljoen dollar spendeerde nam de stand echter alleen maar af. Het Phillipson-rapport in 1989 steunt Schaller in zijn bevindingen. John Phillipson concludeert na besteding van 4,5 miljoen Zwitsers francs in 8 WWF-pandaprojecten dat de kapitaalinvestering van het WWF zinloos was en een belediging voor de donateurs. Een commentaar in 1994 van Stephen O Brien in

¹⁵ http://www.wwf.org.au/our_work/wwf_global_work/wwf_global_flagship_species/giant_pandas/reasons_to_celebrate/, je kunt hier ook berekenen hoeveel planeten je nodig hebt om goed te leven

¹⁶ http://www.wwfchina.org/english/pandacentral/html/wwf_at_work/panda_survey/q&a.htm

¹⁷ Li Zhao-hua and Manfred Denich (2001) Journal of Forestry Research Volume 12, Number 1, 59-62

¹⁸ Third National Survey on the Giant Panda and Its Habitat, State Council of China. 2004

¹⁹ http://www.rangerclub.nl/nl/actie/in_de_klas/aanvragen_lespakket.cfm, lesmateriaal uit 2004 stelt juist dat er nog maar 1000 zijn http://assets.wnf.nl/downloads/dieren_in_de_klas_reuzenpandas.pdf

²⁰ http://www.wwfchina.org/english/sub_loca.php?loca=28&sub=90

²¹ Schaller, G.B. (1993). 'The Last Panda'. University of Chicago Press

Nature relativeert Schaller. Hij noemt het opgestelde nieuwe managementplan in 1989 als verbetering²². In 1994 was hiervoor nog niet het benodigde geld van 64 miljoen dollar beschikbaar.

Panda's fokken voor dierentuinen

Sinds de Chinese regering met fokprogramma's begon in 1963 onttrok het 260 panda's uit het wild tot 2000. Tijdens de aanwezigheid van WWF onttrokken de Chinezen 153 panda's uit het wild voor een fokstation, dat de Chinezen opzetten bij Wolong en één in Chengdu. Slechts één derde daarvan wilde zich voortplanten en van de nakomelingen stierf 60 procent binnen 1 maand. Schaller beschrijft hilarische situaties, waarbij de Chinezen de panda's mensenvoedsel leerden eten. Een tam geworden 'wilde panda' kwam op het basiskamp voedsel bedelen. Momenteel leven 200 reuzenpanda's in dierentuinen, zo vermeldt de dierentuin van het Australische Adelaide, die zelf een panda bezit. Er zouden 116 panda's in de twee fokstations van de Chinezen leven. Eén van de motiveringen om te fokken was lucratieve handel met dierentuinen, zoals The Guardian schrijft²³:

'Captive pandas can generate revenue. The state forestry administration reportedly charges up to \$1m a year for panda rentals to wealthy overseas zoos. The Royal Zoological Society of Scotland expects visitor numbers at Edinburgh zoo to double once the pandas arrive.'

De Chinezen hebben volledig andere opvattingen over dieren in het wild dan de Westerse onderzoekers van het WWF. Dat schrijft beerbioloog John Reid. Hij was tussen 1985 en 1988 bij het Chinese pandaproject betrokken namens Wildlife Conservation International. Volgens Reid staat de adoratie van Westerse onderzoekers voor dieren in het wild haaks op de natuuropvattingen van Chinezen:²⁴ 'Zij geloven dat dieren in gevangenschap beter af zijn dan in het wild'. Tijdens een periode van massale bloei (uitkomen van bloemen) van bamboe en dus voedselgebrek bij panda's, 'redden' de Chinezen panda's uit het wild, om ze nooit meer terug te zetten. Het werden lucratieve dierentuinpanda's.

Reid schrijft in 1994 dat de mislukking van het fokprogramma het ongelijk van de Chinezen zou bevestigen. Het fokken liep zeker tot eind jaren '90 moeizaam. De dieren wilden niet paren, vrouwtjes raakten niet vruchtbaar door stress, zodat steeds nieuwe panda's uit het wild nodig waren. Rond 2000 leerden de Chinezen door gedragsstudie de stress bij de dieren in te dammen. In 2003 meldden diverse onderzoekers foksuccessen²⁵. Ook volgens Reid faalde het pandaproject door tegengestelde verwachtingen van WWF en Chinezen. En door de nadruk, die Westerse NGO's leggen op biologische data, om dan een 'managementplan' op te stellen:

*The panda project emphasized biological information above all other data, and inadequately pursued acquisition of socioeconomic and anthropological data. As is evident from this review, and more generally (McNeely 1989), **conservation is primarily a social problem because social forces driving harmful human behaviours are at the root of virtually all conservation threats.***

De problematiek in China is dezelfde als die welke de meeste ontbossing in Afrika veroorzaakt: houtkap voor brandhout uit armoede. Juist armoede bij mensen nekt de panda in het wild, volgens Reid. De behoefte aan brandhout -bij gebrek aan fossiele brandstoffen en elektriciteit- zorgt voor fragmentatie van de bossen waar panda's leven.

Managers die stroperij moeten tegengaan, zouden uit mededogen voor de armoede van de bevolking dan ook mild optreden. Dit terwijl de Chinese regering de doodstraf invoerde voor stroperij van panda's²⁶. Door economische liberalisering in de jaren '90 nam de handel in huiden weer toe. Handhaving zou ook tekortschieten, omdat veel autoriteiten uit de bevolkingsgroep van Han-Chinezen voortkomen, waarvoor de Sichuan-Chinezen animositeit voelen.

²² O'Brien, S, Wenshi, P. Zhi, L..(1994) 'Panda's People and Policy' Nature vol. 369, 19 mei 1994.

²³ <http://www.guardian.co.uk/environment/2011/dec/02/chinese-panda-census-edinburgh-zoo>

²⁴ Reid, JG (1994) The focus and role of biological research in giant panda conservation, Int. Conf. Bear Res. and Manage. 9(1):23-33 Ook Reid noemt in dit artikel het '1000'-getal in de jaren '70: de boekhoudkundige pandapopulatie

²⁵ Swaisgood, R et al (2003) Application of Behavioral Knowledge to Conservation in the Giant Panda International Journal of Comparative Psychology, 16(2). Swaisgood was employee van de dierentuin van San Diego

²⁶ Dit werd in 1997 omgezet in 20 jaar gevangenisstraf. In 1996 is deze doodstraf aan 2 personen opgelegd

3. De tijger

Uit dit hoofdstuk blijkt dat het WWF een rol speelt bij tijgerbescherming. WWF-India is bijvoorbeeld nauw betrokken bij tijgerprojecten en -tellingen. Wel blijkt dat het WWF pronkt met andermans veren in veldwerk en antistroperij-activiteiten. Het blaast de eigen bijdrage op bij de bescherming van een diersoort, waar met name de Indiase overheid zelf het voortouw nam en kosten droeg.

De tijger (*Pantera tigris*) is vernoemd naar de rivier de Tigris die door Irak stroomt. Eén van de landen waar de tijger historisch voorkwam tot vervolging het mythische roofdier terugdrong tot zijn huidige verspreidingsgebied. Dat lot stemt overeen met soorten als de Indische olifant, die tot 500 voor onze jaartelling eveneens voorkwam tot in Irak. Van de tijger -alle ondersoorten bij elkaar- zouden nu minder dan 3200 in het wild leven. De populatie in dierentuinen is groter. Nu leeft het overgrote deel van de populatie in India, dat één van de 13 overgebleven tijgerlanden is. Het WWF stelt:

If we don't act now... there may be no wild tigers left when the next Year of the Tiger comes around in 2022.

Om vervolgens te verklaren, hoe dit geld zal worden gebruikt voor regionale wetshandhaving, een overheidstaak: '£100 could pay for the training of one field officer in anti-poaching techniques and tiger monitoring in Nepal.' Het WWF voert al 40 jaar tijgercampagnes sinds in 1972 de campagne 'Operation Tiger' werd gelanceerd. We kunnen momenteel acteur Leonardo di Caprio helpen tijgers te redden via 'savetigersnow.org, of via een facebookpagina de tijger volgen. Het WWF nam in 2010 deel aan een Tiger-summit in Rusland met de 13 tijgerlanden. Het WWF stelt verder:

Interesting Fact: In the 1940s the Amur tiger was on the brink of extinction, with no more than 40 tigers remaining in the wild. Thanks to vigorous anti-poaching and other conservation efforts by the Russians with support from many partners, including WWF, the Amur tiger population recovered and has remained stable throughout the last decade'

'WWF pronkt met andermans werk bij tijgerbescherming'

Lokale natuurbeschermers schetsen echter een onthutsend beeld over het 'beschermingswerk' van het WWF in het leefgebied van de Amoer- (= Siberische) tijger en -panter bij Vladivostok. Eén van hen is de Nederlandse econoom Michiel Hötte, die al 20 jaar de helft van het jaar leeft in het leefgebied van de Siberische tijger en Amoerpanter, in Oost Rusland. Hier werkt hij met zijn eigen stichting Tigris. Stichting Tigris is lid van de Federatie Internationale Natuurbescherming. Met gelden van de Britse Zoological Society zette Hötte hier anti-stroperijteams op met de Tiger Foundation om de amoerpanter en -tijger te beschermen. Ander beschermingswerk betreft bestrijding van (moedwillig aangestoken) bosbranden.

Toen de Russische regering in 2005 een oliepijpleiding door het leefgebied van de amoertijger en amoerpanter wilde leggen, hield het WWF doelbewust haar mond. Andere natuurorganisaties namen het voortouw in het protest, wat ertoe leidde dat banken hun steun aan het project introkken. Volgens het WWF zou verzet haar relatie met de Russische overheid schaden. Hötte schrijft desgevraagd:

Een voorbeeld van een slappe en angstige opstelling²⁷ is de campagne in 2005 tegen een Russische oliepijpleiding waarvan de gekozen route het einde zou betekenen voor de Amoerpanter. WWF Rusland heeft andere WWF afdelingen dringend verzocht om niet over de pijpleiding te schrijven in hun bladen en op hun websites. WWF Rusland was tegen internationale druk door WWF (dit vertelde de directeur van WWF Rusland mij persoonlijk). WWF Rusland heeft er wel zelf over geschreven, maar alleen in het Russisch en alleen in Rusland. ...'

WWF heeft in een presentatie voor energiemaatschappijen wel kritiek geleverd op de pijpleiding, maar bewust geen geschreven informatie uitgedeeld. Dat zou te provocerend zijn volgens de persoon die de presentatie gaf. Later in het ledenblad van het Wereld Natuur Fonds, claimde het WNF dat de oliepijpleiding dankzij

²⁷ Het sterke punt van WWF, de toegang tot het hoogste politieke niveau, is ook haar zwakte. Een zelfde tendens valt waar te nemen bij de omgang met multinationals, beschreven in deel 1. Dat is ook wat sociale wetenschappers van Dartmouth College vonden bij grote 'groene' NGO's. 'they often entail a kind of self-censorship, since influencing powerful people entails 'speaking a language that they understand', which can be a euphemism for not saying anything that might upset them on any level.'

bet WNF was tegengehouden. ‘Wrang om dat later terug te zien’, aldus Hötte. Een contrast met de claim van het WNF in haar jaarverslag:

‘Het (WNF) is kritisch en gaat harde confrontaties niet uit de weg als het belang van de natuur dat vraagt.’

Bovendien zou het WWF stelselmatig te koop lopen met het goede werk dat door anderen -waaronder Tigris- was verricht. Volgens Hötte zijn door het WWF geclaimde resultaten er vaak niet of maar ten dele of de projecten zijn niet door het WWF gecreëerd. Onterechte claims worden gemaakt op websites, in de media, in presentaties op conferenties, in contacten met sponsors.

‘Een voorbeeld is dat WWF Rusland de Postcodeloterij-directeur en Nederlandse WNF’ers heeft meegenomen naar een Tigris antistroperij team i.p.v. naar een WWF-team. En daarbij heeft gedaan alsof het om een WWF-team ging.’

Projecten waar het WWF een klein aandeel in had, worden geadverteerd alsof het WWF de trekker en hoofdpartij was. WWF gaat volgens hem meestal pas meedoen nadat een activiteit succesvol blijkt, maar probeert dan vaak meteen het werkveld naar zich toe te trekken, waardoor wrijving ontstaat met de pionierorganisatie. Hötte stelt: ‘De Wildlife Conservation Society uit de USA is de amoerpanthers gaan tellen met automatische camera’s langs wildpaden. Dit was de eerste cameratelling ooit in Rusland en het bleek zeer succesvol. In 2008 kocht WWF opeens ook een heleboel camera’s, zonder eerst met WCS over samenwerking te gaan praten, en trouwens ook zonder dat er binnen WWF expertise was om met de camera’s een goede pantertelling uit te voeren. Dit leidt bij WCS natuurlijk tot irritatie.’

Tijgers India vooral door regering gered

De grootste populatie tijgers leeft in India. In 2011 zouden, volgens nieuwe tellingen volgens de Indische regering en het Wildlife Institute of India, 1706 tijgers in India leven. En een aantal van 1636 als tijgers in het mangrovereservaat de Sundarbans niet worden meegeteld. Dit zou 16 procent meer zijn dan bij de laatste telling in 2007.²⁸ Het is iets minder dan de 1800 die rond 1970 geteld werden. In corridors tussen reservaten waren 12 procent minder tijgers gevonden. WWF India levert een significante bijdrage aan populatietellingen, en het in kaart brengen van knelpunten bij aanleg van infrastructuur²⁹. Dit doen zij met NGO’s als Wildlife Trust, Aaranyak en overheidsinstellingen als Wildlife Institute of India.

Het was Indira Gandhi in 1970, die in India een Tiger Task Force opzette voor dit nationale dier van India. Vóór dat jaar was tijgerjacht een populaire bezigheid van de adel, die op uitnodiging van de Radjah een tijger kwamen schieten.

De ironie wil dat emeritus-president van het WWF en jachtliefhebber Prince Philip -die Bernhard in 1976 opvolgde als president- in het WWF-oprichtingsjaar 1961 in India werd gesignaleerd op tijgerjacht samen met Koninin Elisabeth II^{30 31}.

De Indiase regering verbood jacht en handel in 1970. Volgens het Wereld Natuur Fonds gebeurde dit op aandringen van WWF-president Prins Bernhard. Het Indiase onderzoek stelde een populatie vast van 1800 dieren in India in 1970. Het dier zou ‘voor de eeuwwisseling uitsterven’, zonder ingrijpen. Het WWF stelde een miljoen dollar beschikbaar om een beschermingsprogramma op te zetten.³² De Tiger Taskforce leidde in 1973 tot Project Tiger, dat startte in Corbett National Park en nog steeds loopt.

Het WWF is volgens Hötte slecht in veldwerk. In tabel 1 zijn de verschillen tussen WWF en Phoenix vooral in de 2 laatste kolommen te zien.

²⁸ Y.V.Jhala, Q.Qureshi, R.Gopal, and P.R.Sinha (Eds.) (2011). Status of the Tigers, Co-predators, and Prey in India, 2010. National Tiger Conservation Authority, Govt. of India, New Delhi, and Wildlife Institute of India, Dehradun. **TR 2011/003 pp-302.**

²⁹ Vattakavan, J. 2010. Fragmentation threat in the Kanha-Pench corridor: Implications of the Gondia-Jabalpur Railway Line on corridor connectivity and tiger dispersal. WWF-India.

³⁰ <http://www.africahunting.com/hunting-pictures-videos/showphoto.php?photo=5096&title=queen-elizabeth-ii-and-prince-philip-on-tiger-hunt-in-india-1961&cat=537>

³¹ WWF-Spanje oprichter Koning Juan Carlos schoot recent olifanten dood in Botswana en is regelmatig op berenjacht gesignaleerd in Roemenie. Ook Bernhard was fervent jachtliefhebber

³² Montfort, G. (1973) Saving the Tiger, Oryx 12 : pp 109-112

Tabel 1: Comparison of results of “Inspection Tiger” anti-poaching teams sponsored by WWF and Phoenix, bron: Michiel Hötte Stichting Tigris.

IT Anti-poaching teams	1998		1999		2000		2001		1998-2001 Average number of inspectors	
	WWF	Phoe	WWF	Phoe	WWF	Phoe	WWF	Phoe	WWF	Phoenix
Vladivostok	2		3		3		4			
Ussurisk	2		3		3					
Vostotsnaia	3		4		5		3			
Bikin		3		3		3		2		
Kirov		1		2		3				
Khasan		3		4		4		3		
Imman		4								
Khabarovsk								3		
Number of inspectors	7	11	10	9	11	10	7	8	8,75	9,50
Results per inspector:										
Protocols	29,7	37	27,9	46,9	15	40	13,4	27,1	21,50	<u>37,75</u>
a) Hunting violations	5,9	11,3	9,6	13,3	8,1	12,7	4,6	9,3	7,05	<u>11,65</u>
b) Fishing violations	16,4	16,8	12,3	18,1	5,7	15,8	4,9	9,9	9,83	<u>15,15</u>
c) Protected area regime	-	-	0,4	1,2	-	-	-	2	0,10	<u>0,80</u>
d) Amur tiger	-	-	0,2	0,9	0,09	0	0,14	0,1	0,11	<u>0,25</u>
e) Others	8,9	8,9	5,4	13,3	1,1	11,5	3,9	6	4,86	<u>9,23</u>
Confiscations										
a) fire arms	4,1	10,7	7,6	10,7	3,8	9,5	2,8	3	4,56	<u>8,48</u>
b) tiger / leopard products	0,7	0,18	0,2	0,1	0,7	0,6	0,14	0	<u>0,44</u>	0,22
c) wood m3	0	19,5	0	71,3	2,7	85,7	36	20,2	9,68	<u>49,16</u>
d) traps / snares	6,2	1	2,2	-	14,7	2,4	5,6	-	<u>7,18</u>	0,85
Submitted to other organ	No data	No data	No data	No data	-	0,4	13,4	25,7	6,7*	<u>13,05*</u>
Contribution to ecology funds in rubles	9,809	20,902	35,689	96,587	1,302	145,511	0	85,873	11,700	<u>87,218</u>
Initiated criminal proceedings	0,6	2,4	2,6	1,6	0,5	0,5	1	0,8	1,18	<u>1,33</u>

* not 4-year, but 2-year average (2000 and 2001)

India heeft nu een National Tiger Conservation Authority³³ van het Ministerie van Milieu en Bosbouw. Dat stelde 39 tijgerreservaten in, met een grootte van ongeveer 40.000 vierkante kilometer (iets meer dan Nederland). Gezien het lichte herstel van de tijger, ten op zichte van eerdere jaren, lijkt het onwaarschijnlijk dat de tijger in 2022 is verdwenen. De dramatische claim in verschillende media: ‘voor 2022 kan de tijger uitsterven’ uit de nieuwste WWF-campagne lijkt een echo uit de jaren ’70, ’80 en ’90. Het is de standaard slogan van WWF-fondsenwerving. Het Indiase milieuministerie stelt over haar werk aan de tijger:

‘Given the biotic pressure, many predicted the tiger would be extinct by the turn of the century. Our work has proved the doomsayers wrong.’

Wel bestaat kritiek op de nauwkeurigheid van tellingen. K. Ullas Karanth van de Wildlife Conservation Society noemt in 2003 al de notoire onnauwkeurigheid van populatietellingen bij tijgers, die op basis van voetspoortellingen wordt vastgesteld. Deze voetspoorsensus werd in 1966 ontwikkeld door Indiase wetenschappers.³⁴ Duizenden bosbouwmedewerkers trekken dan gedurende een periode van twee weken reservaten in om tijgersporen te tellen.

Het WWF claimt een grote bijdrage in tijgerbescherming. Het claimt een pioniersrol via ‘Operation Tiger’, de campagne die WWF in 1972 begon. Toch was het de Indiase regering die het werk opzette in 1970 en daarna Project Tiger uitvoerde dat nog steeds bestaat. Ook draaide de Indiase regering grotendeels op voor de kosten. Onderzoek aan tijgerpopulaties vond al vóór de komst van WWF plaats. Ook zijn naast WWF vele andere organisaties betrokken bij de tijger, waaronder de Wildlife Conservation Society, die ook meer biologisch onderzoek verrichtten. Ondertussen zijn de bedreigingen nog niet veel veranderd³⁵.

De Indiase regering ziet conflicten met mensen, stroperij en habitatversnippering als grootste bedreigingen. De snelle economische groei zou aanvullend meer ruimte opeisen, wat mogelijk gereflecteerd wordt door de achteruitgang van tijgers in corridors. Het WWF zag in 2010 plots andere bedreigingen³⁶. De tijger in mangrovegebieden zou nu bedreigd worden door een theoretische projectie van zeespiegelstijging vanwege CO₂. Zeewater zou in 2070 zijn leefgebied overspoelen. Dergelijke verhalen zijn mogelijk effectiever voor fondsenwerving dan voor duurzame tijgerbescherming.

4. De Ijsbeer

Hét posterdier van door CO₂ veroorzaakte opwarming van de aarde is de ijsbeer. Het dier is ‘vlaggenschipsoort’ van WWF. Met de Rabobank verspreidde het Wereld Natuur Fonds na de komst van Al Gore in Nederland in 2006 paginagrote advertenties. Daarin verkondigde WNF dat grootschalige bouw van windmolens in de Noordzee de ijsbeer zou redden. De actie verscheen ook op abri’s bij bushaltes. Een onzinstrategie. Eén jaar verbod op ijsbeer-jachttoerisme in Nunavut spaart evenveel ijsberen als 500 jaar klimaatbeleid.

Vanuit marketingoogpunt zijn weinig dieren zo effectief ingezet als de ijsbeer (*Ursus maritimus*) op een geslonken ijsschots. Dit beeld gebruikte ook MVO-directeur Willem Lageweg op het Sustainability-congres 2009 in Eindhoven. Een beeld dat in biologische zin ieder voorjaar normaal is, wanneer de dieren de randen van het pakijds afschuimen op zoek naar stinkrobber (*Phoca hispida*) en baardrobber (*Erignatus barbatus*). De suggestie wordt gewekt dat een ijsbeer op een schots in zee bijna verdrinkt. De Latijnse naam, *Ursus maritimus* wat zeebeer betekent, verwijst naar de aangepastheid van de ijsbeer aan leven in zee. De ijsbeer kan 687 kilometer over zee zwemmen in 9 dagen³⁷ zo blijkt uit studies met zender. Hij gebruikt de ijsschotsen als tussenstation.

³³ Zie National Tiger Conservation Authority <http://moef.nic.in/downloads/public-information/NTCA-booklet.pdf>

³⁴ Ullas Karanth, K. et al (2003) Science deficiency in tiger conservation: the monitoring of tiger populations in India, *Animal Conservation* 6, 141-146

³⁵ Zie ook Quammen, D. (2004) *Monster of God, the man-eating predator in the jungles of history: arme veeboeren in ontwikkelingslanden komen het meest in conflict met roofdieren en zijn het meest kwetsbaar.* (de Mink-paradox is daarvoor de biologische term)

³⁶ <http://www.worldwildlife.org/who/media/press/2010/WWFPresitem14914.html>

³⁷ Durner, G. et al 2011, Consequences of long-distance swimming and travel over deep-water pack ice for a female polar bear during a year of extreme sea ice retreat, *Polar Biology*,

Deze ijsbeer evolueerde in het Pleistoceen uit de grizzly. Hij geldt, volgens de soortdefinitie van Ernst Mayr, nog steeds als één soort: ijsbeer en grizzly kunnen kruisen en vruchtbare nakomelingen krijgen, bekend als 'pizzly's'. De ijsbeer paste zijn stofwisseling aan het polaire leven en zeehondenvlees aan. Niettemin bleef het een alleseter, die ook vuilstorten bezoekt. Daardoor neemt het aantal conflicten met mensen toe. Er werden afgelopen jaar in Canada 60 ijsberen doodgeschoten uit zelfverdediging.

Trend tellingen ijsbeer sinds 1973 positief

In het Canadese Manitoba werd in 1954 een jachtverbod ingesteld op ijsberen voor niet-inheemse bevolking. Na de internationale Agreement on Conservation of Polar Bears in 1973 gelden afschotquota in Canada, Alaska, Noorwegen, Groenland en Rusland. Die beperking deed de ijsbeerpopulatie in 30 jaar tijd verdubbelen naar 25.000. Tweederde van die populatie leeft in Canada. Tellingen van de Canadese overheid toonden in 10 jaar tijd tot 2006 een toename van 10.000 naar 15.000 ijsberen. De toename van de populatie, in veel regio's als Baffinland en Noord Quebec³⁸, werd volgens de Canadese ijsbeerbioloog Mitchell Taylor.³⁹ al eerder bevestigd door Inuit

De meeste mondiale aandacht – in relatie tot 'global warming'- is gebaseerd op één ijsbeerpopulatie en hun afnemende conditie rond de Westelijke Hudson Baai⁴⁰. Deze deelpopulatie nam van 1980 tot 2004 met 22 procent⁴¹ af. Hier vond opwarming plaats van 0,2 graad per decade. Terwijl eenzelfde mate van afkoeling plaatsvond aan de Oostelijke Hudson Baai. Overbejaging zou volgens de Polar Bear Specialist Group ook een rol spelen in de Westelijke Hudsonbaai.

Andere claims over stervende ijsberen door opwarming, zijn gebaseerd op werk van bioloog Charles Monnett. Hij claimde in Polar Biology een toename aan verdrinkende ijsberen door 'global warming'. De verdrinkende ijsberen figureerden vervolgens in de film van Al Gore. Monnett rechtvaardigde zijn claim op basis van extrapolaties (bierviltjerekenwerk) van drie uit een vliegtuig waargenomen zwemmende/drijvende- ijsberen in de Beaufortzee⁴². Deze onderzoeker was vorig jaar onderwerp van overheidsonderzoek naar wetenschappelijke fraude⁴³.

Jachtoerisme op ijsberen lonend voor Inuit

Inuit mogen de ijsbeer schieten zonder 'bag limit'⁴⁴. Daarbij worden 800 - 1000 ijsberen geschoten, waarvan 500 in Nunavut en de Northern Territories⁴⁵. In Groenland worden 200 beren geschoten. De Russen schieten er onofficieel 200. Tegelijk bieden touroperators commerciële jachtreizen aan in de Northern Territories om ijsberen te schieten.⁴⁶ 21 procent van het jachtquotum van ijsberen in Nunavut is uitbesteed aan commerciële jachtreizen, voor 20.000 dollar per geschoten beer. In het jaar 2011 werden in Nunavut 30 ijsberen, op een quotum van 400, afgeschoten in het kader van jachtoerisme. In 2007 schoten sportjagers 138 ijsberen op een quotum van 500 ijsberen. Tweederde van de sportjagers komt uit Europa. In 2011 verdrievoudigde de regering van Nunavut het jachtquotum van ijsberen in de Westelijke Hudson Baai naar 21 beren voor 2012.⁴⁷

The Honourable Daniel Shewchuk, Minister of Environment, today announced that he has accepted the Nunavut Wildlife Management Board (NWMB) decision to increase the Total Allowable Harvest (TAH) for polar bear in the Western Hudson Bay subpopulation. "In Nunavut, we have seen remarkable recovery of our polar bear populations since their historic lows in the 1970's," said Minister Shewchuk. "This is because our management system is designed to respond and adapt to new information, and takes into account both scientific and Inuit traditional knowledge."

³⁸ <http://www.nationalpost.com/news/story.html?id=1ea8233f-14da-4a44-b839-b71a9e5df868>

'The latest government survey of polar bears roaming the vast Arctic expanses of northern Quebec, Labrador and southern Baffin Island show the population of polar bears has jumped to 2,100 animals from around 800 in the mid-1980s.'

³⁹ Dr. Mitchell Taylor 2009 pers comm

⁴⁰ Stirling, I. (1999) Long-term Trends in the Population Ecology of Polar Bears in Western Hudson Bay in Relation to Climatic Change arctic vol. 52, nr. 3 (september 1999) p. 294– 306

⁴¹ Regehr, E. V., S. C. Amstrup, and I. Stirling. 2006. Polar Bear Population Status in the Southern Beaufort Sea. U.S. Department of the Interior, U.S. Geological Survey.

⁴² Monnett C, Gleason JS (2006) Observations of mortality associated with extended open-water swimming by polar bears in the Alaskan Beaufort Sea. Polar Biol 29:681–687.

⁴³ <http://www.nytimes.com/2011/07/29/science/earth/29polar.html>

⁴⁴ <http://alaska.fws.gov/law/pdf/polarbear.pdf>

⁴⁵ Dyck, M (2012) Polar Bears in Nunavut: overview of research and management, Fur Institute of Canada 22 juni 2012

⁴⁶ <http://www.polarbearhunting.net/>

⁴⁷ News Release Government Nunavut, 28/10/2012, 'Western Hudson Bay Polar Bear Quota Increased' De beslissing is zeer omstreden bij de Polar Bear Specialist Group, die vindt dat Nunavut al teveel jaagt

Eén jaar geheel jachtverbod op ijsberen in Nunavut spaart evenveel ijsberen als 8300 jaar klimaatbeleid

De klimaatverandering is volgens WNF de bedreiging van ijsberen bij uitstek. Volgens WNF-directeur Johan van de Gronden zouden vóór 2050 liefst 2 van de 3 ijsberen er niet meer zijn⁴⁸. WNF-collegae verkondigden in 2005 bij Vroege Vogels dat de ijsbeer al in 2025 kon uitsterven. Het WNF benadert kinderen op de Jaap Eden ijsbaan in Amsterdam in ijsbeerpakken voor donateurswerving en 'bewustwording'⁴⁹.

Kiest het Wereld Natuur Fonds de juiste beschermingsstrategie van ijsberen en noemt het de belangrijkste doodsoorzaak? Het WNF noemt nergens de honderden ijsberen die jaarlijks door jacht sneuvelen. Het legt wel een verband tussen megawindparken op de Noordzee, en bescherming van de ijsbeer. Dus is de aanname van WNF dat:

- a. Er een lineair verband is tussen de hoeveelheid zeeijs en ijsberen, en dat een rechtstreeks verband bestaat tussen zeeijs en CO2 in de atmosfeer
- b. Windmolens de beste manier zijn om CO2-emissies te vermijden.

De relatie tussen zeeijs en ijsberen is niet zo simplistisch. Studies van ondermeer Ian Stirling in 1997 in Ecology of Arctic Environments toonden aan dat strenge winters, met veel pakijis in het voorjaar, tot een dramatische afname leiden van het aantal ijsbeervrouwtjes met jongen. Bij ijs dikker dan 30 centimeter kunnen zeehonden de ademgaten niet openhouden en dus verhuizen zij naar verder uit de kust. Na de vastenperiode van vier maanden, die de ijsbeer 's winters houdt, zitten de zeehonden dan te ver weg. Ook de Inuit claimen dat ijsberen geen dik, maar dun ijs opzoeken om te jagen.

In het huidige systeem van emissiehandel dat volgde uit het in 2005 in werking getreden Kyoto-akkoord - waar het WWF voorstander van is-, sparen windmolens geen CO2-emissies uit. Een vaste afgesproken 'cap', een CO2-plafond, bepaalt namelijk de netto emissies.⁵⁰ De CO2-rechten die vrijkomen bij de bouw van een windpark, komen steeds goedkoper op de markt voor 'vervuilers' en worden meteen opgekocht door energiebedrijven. Die grote hoeveelheid goedkope emissierechten maakt het voor bruinkool- en steenkoolcentrales goedkoper om te stoken en maakt een investering in meer kolen gunstiger. Daarnaast wordt de CO2-uitsparing door wisselvallige windenergie geschat op rond 0 procent, door de noodzaak om (fossiel) backup-vermogen bij te schakelen.⁵¹

Maar stel dat toch een lineair verband bestaat tussen zeeijs en de hoeveelheid CO2 in de atmosfeer. Volgens statistische berekeningen zouden volgens het Kyoto-gedreven klimaatbeleid 0,06 ijsberen per jaar worden gered. *Bij aanname van een lineaire relatie tussen CO2 in de atmosfeer, zeeijsoppervlak en ijsbeer voorkomen*⁵² en bij aanname dat CO2-beleid, als in het Kyoto-protocol, de opwarming tot 2100 met 7 procent vermindert. Dit terwijl jaarlijks nog honderden beren door jacht sneuvelen, waarvan 30 in commerciële jachtreizen in Canada⁵³.

Eén jaar afschotquotum van 500 beren in Nunavut in 2007, compenseer je dus met 8300 jaar klimaatbeleid volgens de Kyoto-aanpak die het WWF uitdraagt. Dit veronderstelt dat de aannames kloppen over CO2, opwarming en zeeijs alsmede het lineaire verband tussen zeeijs en ijsbeeroverleving.

Natuurbeschermers klagen vaak over het krappe budget voor natuur. Juist daarom lijkt promotie van ijsbeerbescherming door windmolens en alle aandacht voor de gezonde en gegroeide ijsbeerpopulatie een verspilling van schaars natuurbeschermingskapitaal. Deze constatering staat los van de waarschijnlijkheid van diverse IPCC-klimaatscenario's voor deze eeuw.

⁴⁸ idem

⁴⁹ WNF Ijsbeermutsenactie, http://www.p-p.nl/WNF_actie/

⁵⁰ Christoph Böhringer & Knut Einar Rosendahl, 2009. "Green Serves the Dirtiest: On the Interaction between Black and Green Quotas," CESifo Working Paper Series 2837, CESifo Group Munich.- Het 'groene' beleid via windenergie en zonne-energie dat WWF bepleit, leidt in praktijk met CO2-cap tot averechts effect zonder CO2-reductie

⁵¹ Lukkes, P. (2012) Klimaatbeleid in Eurocrisistijd, blz 189, Uitgeverij U2PI BV

⁵² Lomborg, B. (2007) Cool it, zin en onzin in het debat over klimaatverandering, Spectrum 224 pp, blz 15: de berekening komt van klimaatwetenschapper Tom Wigley

⁵³ <http://www.thestar.com/news/insight/article/722760--the-bear-facts-about-the-polar-bear-hunt>

5. Oorzaken van bescheiden succes/kosten-ratio WWF

Het WWF geeft relatief veel geld uit aan natuurprojecten. De weinige onafhankelijke onderzoeken naar het functioneren van het WWF en haar effectiviteit bij het behoud van diersoorten zijn onverdeeld kritisch. Ook de bescherming van de Indische Olifant, die op de voorpagina werd genoemd in de WWF-advertentie uit 1961, zou volgens onderzoek in 2003 van bioloog Paul Jepson ernstig tekortschieten en er zou te weinig effectmeting bestaan.⁵⁴ Nagenoeg alle WWF-initiatieven kregen de laagste score voor hun resultaat op langere termijn.

Wel was het WWF verhoudingsgewijs de grootste donor, waarbij het voor bescherming van de Indische olifant 1 miljoen dollar reserveerde van 1999 tot 2002, tegenover 1 miljoen dollar door alle andere NGO's samen en 2 miljoen dollar door de Indiase regering. Projecten duren typisch 1 tot 3 jaar. In dit hoofdstuk kijken we naar de oorzaken van het beperkte succes. Er zijn 3 mogelijkheden:

- a. **De organisatie krijgt niet genoeg geld en natuurbescherming is moeilijk**
- b. **Zonder WWF was het nóg erger geweest**
- c. **Het WWF is, door haar opzet als fondsenwervende organisatie gericht op Westerse donateurs, vaak niet in staat tot duurzaam resultaat, maar vooral gericht op kortetermijn projecten waarbij resultaat ondergeschikt is aan de initiatie. Een project heet bij het WWF succesvol als het geld is uitgegeven.**

Dat meer geld meer effect zou hebben werd al in 1999 in Nature en in 2001 in Bioscience beschreven, Er zou 25 miljard dollar per jaar nodig zijn^{55,56}. Dat is meer dan de helft van het budget van US Aid. Het WNF zelf is optie a en b toegedaan, zoals hoofd marketing Piet van Ierland van het Wereld Natuur Fonds in 2009 stelde in reactie op kritische berichtgeving⁵⁷:

'Het artikel maakt melding van het feit dat een Indiase vertegenwoordiger van WNF recent de noodklok luidde: 'Help de tijger sterft uit'. Maar, zo laat de auteur weten, dat was dertig jaar geleden ook het geval. Een brevet van onvermogen van het WNF. De waarheid is echter tegenovergesteld. Een groeiende wereldbevolking consumeert de natuurlijke hulpbronnen veel sneller dan de aarde ze kan aanvullen.

De rijkdom aan diersoorten is in de tropen de afgelopen 35 jaar met gemiddeld 50 procent gedaald. Hadden natuurbeschermingsorganisaties, waaronder het WNF in samenwerking met lokale organisaties, zich niet sterk gemaakt voor het behoud van de tijger, dan had de Indiase WNF-er zijn mond kunnen houden. De tijger was dan immers al lang uitgestorven geweest.'

In dit hoofdstuk onderzoeken we andere oorzaken – in de lijn van optie c - die het tekortschieten van het WWF en Wereld Natuur Fonds kunnen verklaren.

6,7 procent inkomsten WWF Network komt jaarlijks bij Afrikaanse natuurprojecten

In 2006 ontving het WWF-Network 525 miljoen euro inkomsten, WWF International 53 miljoen euro. Dat lijkt veel, maar het budget voor ontwikkelingshulp van alle Europese landen samen ligt in de orde van 30 miljard. Belangrijk is dus dat het weinige geld dat het WWF te besteden heeft daar terecht komt waar het nodig is omdat biodiversiteit er het meest wordt bedreigd. Afrika kunnen we als bijvoorbeeld nemen. Het WWF is van oudsher de grootste NGO in Afrika en hier het langste aanwezig. Het WWF is hier tweemaal zo groot als de tweede partij, Conservation International.

Maar bij navraag van de bestedingen in 2006 voor natuurprojecten in Afrika, blijkt dat het WWF van haar totale inkomsten, een bedrag van 35,2 miljoen dollar (29,3 miljoen euro) ex overhead⁵⁸ heeft besteed. Dat is 6,7% van de WWF-network inkomsten van 525 miljoen euro, of 6,0% van de inkomsten van WWF Network en -International samen.

⁵⁴ Jepson, P, Canney, S. (2003) The state of the wild Asian elephant conservation in 2003, an independent audit for the elephant family, Conservation direct, 43 pp

⁵⁵ James, A. N., K. J. Gaston, and A. Balmford. 1999. Balancing the Earth's accounts. Nature 401:323–324.

⁵⁶ James, A. N., K. J. Gaston, and A. Balmford. 2001. Can we afford to conserve biodiversity? BioScience 51:43–52.

⁵⁷ Zeilmaker, R. 'Bescherm de Tijger, maar hoe?', Het Parool, 14 maart 2009

⁵⁸ Scholfield, K. Brockington, D. (2009) Non Governmental Organisations and African Wildlife, a preliminary analysis, BWPI working paper blz 20: de besteding inclusief overhead in Afrika in 2006 van het WWF bedraagt 42,7 miljoen dollar

Het relatief lage aandeel inkomsten dat bij Afrikaanse 'vlaggenschipsoorten' als de zwarte neushoorn terecht komt, kan ook een verklaring zijn voor het geringe succes van het WWF. Het budget van het WWF belandt in tientallen tot honderden kortlopende projecten, van MSC-thesis, biologisch onderzoek tot nieuwe managementplannen. Zoals in deel 1 'Het Wereldbestuursfonds' aangegeven⁵⁹, kan het Wereld Natuur Fonds in Nederland haar claim '81% van iedere euro gaat naar natuurbescherming' alleen hard maken met een zeer ruime definitie van wat 'natuurbescherming' inhoudt. Marketing, campagnes, alle activiteiten exclusief directe donateurswerving heten volgens het WNF 'natuurbescherming'. Zij rekenen de vaste overhead van ongeveer 20% bij buitenlandse projecten eveneens mee.

Geld komt niet bij conservation hotspots aan

Het Wereld Natuur Fonds claimt in haar jaarverslag haar aandacht te richten op 18 prioriteitsgebieden. Het WWF had in 2006 zelfs 40,2 procent van alle land op aarde als prioriteitsgebied gereserveerd. Maar

- a. hoe lang blijven die gebieden prioriteit?
- b. Hoeveel van het totale inkomen komt daadwerkelijk terecht in die gebieden?

Op vraag a zal een evaluatie van jaarverslagen over 2 jaar antwoord moeten geven. Dat het 'weinig' geld dat de natuurbescherming zou krijgen, niet terecht komt op de plaats waar het nodig is, stelde bioloog Benjamin Halpern vast in het wetenschappelijke tijdschrift *Biological Conservation* in 2006⁶⁰. Hij vergeleek besteding van NGO's met herleidbaarheid tot ecologische hotspots en de 'Global 200': de 200 prioriteitsgebieden die het WWF (mede) heeft gedefinieerd. Hoewel het WWF al sinds 1998 een monitoringsysteem heeft, dat besteding van gelden verbindt aan doestellingen, constateerde Halpern:

Ironically, the three NGOs most active in priority setting (WWF, CI, and BI) could not provide data documenting spending by country because, according to the finance offices of these organizations, they currently have no way of tracking spending at the regional or national level. This prevented us from directly comparing priorities and conservation effort for individual NGOs.

Het WWF besteedde geld in 46 landen zonder prioriteitsgebieden, tegen 41 landen voor Conservation International en 29 landen voor Birdlife International. In het kader van dit onderzoek is opvallend, dat het WWF vooral in (amoer)tigerland Rusland nauwelijks geld investeerde. Halpern constateerde dat de helft van alle gelden van onderzochte internationale Natuur-Ngo's die wél tot land van bestemming kon worden herleid, 51% terecht komt in... de Verenigde Staten.

Wel zouden Ngo's werken aan een betere toegankelijkheid van hun financiële boekhouding, wat door andere onderzoekers in 2009 wordt bevestigd. Toch verklaart Halpern desgevraagd, dat na zijn studie het WWF geen enkele discussie met hem is aangegaan. Hij noemt dit 'ontmoedigend'.⁶¹ Meerdere studies bevestigen de afwezigheid van een verband tussen wetenschappelijk vastgestelde prioriteitsgebieden, resultaten en besteding van fondsen⁶². Dit geldt niet exclusief voor het WWF. Het WWF claimt niettemin gebruik te maken van de 'best beschikbare wetenschap'

Marketing- en donateursgedreven

Zoals Paul Jepson vaststelt bij bescherming van de Indische olifant⁶³, zou in zijn onderzoekstijd van 3 jaar niet de benodigde 4 miljoen dollar maar 60 miljoen dollar nodig zijn. Pas dan zou bescherming enige impact op langere termijn hebben. **Dit in plaats van de vele kleine projecten die nu regel zijn, waarna de NGO-consultants weer vertrekken.** Toch is de strategie van groene NGO's juist om zoveel mogelijk projecten op te zetten met als regel een zeer bescheiden budget. Het WWF claimt dat het al 11.000 projecten opzette in haar bestaan. Het Nederlandse Wereld Natuur Fonds vermeldde in 2009 ook dat het 'wereldwijd werkt aan 1700 projecten in meer dan 90 landen'.

⁵⁹ Zeilmaker, R. (2012) 'Het Wereldbestuursfonds, Organisatieprofiel, Financiën, invloed, en economische visie WNF/WWF, 15 p, rapport voor de Groene Rekenkamer 2012

⁶⁰ Halpern, B.S., Pyke, C.R., Fox, H.E., Haney, J.C., Schlaepfer, M.A. and Zaradic, P. (2006). 'Gaps and mismatches between global conservation priorities and spending'. *Conservation Biology*, 20, 56-64.

⁶¹ Dr Benjamin Halpern pers. comm. Mei 2012

⁶² Ferraro, P.J. and Pattanayak, S.K. (2006). 'Money for nothing? a call for empirical evaluation of biodiversity conservation investments'. *Plos Biology*, 4, 482-488.

⁶³ Jepson, P, Canney, S. (2003) The state of the wild Asian elephant conservation in 2003, an independent audit for the elephant family, Conservation direct, 43 pp

Dergelijke imponerende getallen en wereldomspannende aanwezigheid hebben een sterke donateurgedreven component. Wat het werkelijke resultaat is op langere termijn van al deze projecten is na een projectduur van 1-3 jaar niet toetsbaar. Resultaattoetsing in het veld is onverdeeld ongunstig. Marketing lijkt een gebrek aan effectiviteit succesvol te compenseren. Iedereen gelooft dat WWF en WNF goed zijn; critici worden aangevallen. Tevens kennen natuurbeschermers een vorm van zelfcensuur voor 'de goede zaak'. Zoals Hötte desgevraagd schrijft:

“Het publiek kan niet nagaan of WWF kwaliteit levert. Om een kwaliteitsbeeld bij het publiek te creëren, hoeft WWF geen werkelijke kwaliteit te leveren. WWF claimt vaak onterecht resultaten omdat dit de reputatie bij het publiek verbetert, terwijl dat toch niet achter de waarheid komt. Dat laatste komt ook *doordat andere NGO's zeer zelden in het openbaar kritiek leveren op WWF* (bang voor de machtige PR-machine, schandalen doen schade aan ieders reputatie, etc.)”

Dit wordt bevestigd door de in deel 1 behandelde personele bezetting van het WNF: 67% werkt aan marketing en financiën. Ontzag voor de PR-machine van het WWF werd ook duidelijk tijdens een gesprek met Paul Jepson in 2009. Zijn kritische rapport had hem enkel negativiteit opgeleverd -ook van collega's- en hij stelde: 'Het helpt niets, mensen willen graag geloven dat het WWF goed is.'

Een vergelijkbaar commentaar gaf ecoloog prof. dr Herbert Prins van de Wageningse Resource Ecology Group⁶⁴. Kritiek uiten op WWF zou vruchteloos zijn. Volgens Prins is het beter zelf het goede voorbeeld te geven. Die bevinding stemt overeen met het uitblijven van enige reactie door het WWF op kritiek van Halpern. Ook onderzoeksjournalist Kevin Dowling ondervond die PR-macht toen het WWF een crisiscommunicatieteam opzette en 350.000 Britse ponden besteedde om herinnering aan zijn werk uit te wissen.

Recent ondervond documentairemaker Wilfried Huisman van 'Der Pakt mit dem Panda' ook de juridische macht die het WWF aanwendt om haar merk te beschermen. Het WWF slaagde erin om de vertoning van zijn film te blokkeren vanwege vermeende 'falschichkeiten', die Huisman op zijn site weerlegt. Eén van de 'fouten': Huisman zou ten onrechte hebben vermeld dat het WWF actief is in Argentinië, terwijl daar geen WWF-kantoor is. Echter, in Argentinië is wel een directe zusterorganisatie van het WWF actief. Niettemin mag zijn film, na een rechterlijke uitspraak in Keulen in april 2012, nu alleen nog publiekelijk vertoond worden onder vermelding dat er 'fouten' in zitten.

Welke natuur beschermt het WWF en voor wie?

Een andere faalfactor die organisaties als het WWF naar aansprekende exotische oorden drijft, is dat 'internationale natuurbescherming' niet alleen samenhangt met biodiversiteit, maar ook met een internationale levensstijl die Westerse donateurs aanspreekt⁶⁵:

'We must recognise that conservation activities sustain not just the wildlife and habitat with which conservation is concerned, but people's relationships with them, and with other people, in thoroughly pleasurable ways. The lives of conservationists in the field can be lived in remote places and close proximity to wildlife, surrounded by beauty, with little humdrum and routine. A substantial element of the fundraising appeal of some organisations derives from the exotic appeal of these lifestyles, and supporters' desires to participate vicariously in them.'

Natuurbescherming of ontwikkelingshulp?

Armoede drijft tot natuurvernietiging, zoals de ontbossing in Afrika (62 procent voor brandhout), maar op dat moment betreden natuurorganisaties het domein van ontwikkelingshulp. Het valt natuurbeschermers met biologisch-wetenschappelijke achtergrond zwaar om te zien hoe menselijke problematiek natuurdoelen overvleugelt op conferenties. Het zijn thema's die hen minder interesseren dan biologie. Zo stelde bioloog John Terborgh op de World Parks Conference in 2003 in Durban⁶⁶:

'Countless workshops, lectures, and discussions delved into topics such as poverty alleviation, social injustice, indigenous peoples' rights, community management of protected areas, and gender equity in conservation. All these issues have their place

⁶⁴ Prof dr Herbert Prins, pers comm 2009

⁶⁵ Scholfield, K. Brockington, D. (2009) Non Governmental Organisations and African Wildlife, a preliminary analysis, BWPI working paper

⁶⁶ Brockington, D. Igoe, J. (2009) Eviction for conservation, a global overview', blz 425

in a global agenda but for me they dominated and drowned out the discussion of themes more directly related to conserving nonhuman life on this planet'

Op de Earth Summit in Rio, in juni 2012, domineerde armoedebestrijding opnieuw de agenda dankzij de lobby van de G77, de ontwikkelende landen. Dat armoede een oorzaak is van biologische degradatie is lang bekend. Al na de eerste Rio Earth Summit in 1992 beschreven onderzoekers voor de Wereldbank hoe 'protected area management' verbonden moest worden met ontwikkelingswerk in lokale gemeenschappen. De term Integrated Conservation and Development Projects kwam op.⁶⁷ NGO's als het WWF adopteerden in de jaren '80 en '90' de gebruikte termen als '*community based conservation*', en '*people participation*'. Het succes van een veel aangehaald redmiddel -ecotoerisme- hangt sterk af van de grootte van inkomsten die het oplevert.⁶⁸ Financieel was het voor NGO's wel succesvol. Dankzij deze aanpak nam de hoeveelheid overheidsfondsen toe van praktisch nul naar de huidige 17 procent van het budget, via hulpfondsen als Europe Aid en US AID.

Intern onderzoek toont aan dat sociale ontwikkelingsterminologie een vlag bleef om eenrichtingsverkeer door te duwen.⁶⁹ De basisstrategie blijft vaak, zo blijkt ook uit eigen internationale ervaringen, het opstellen van een 'managementplan' op basis van biologische gegevens. Hierbij moet overleg met 'stakeholders' vooral de implementatie van het eigen plan bevorderen. Of managementplannen van NGO's worden uitgevoerd is niet de verantwoordelijkheid van de NGO's. In Europa belanden deze plannen in een bureaulade.⁷⁰ De NGO's zijn dan weer met een ander project begonnen in een ander deel van Europa. Deze werkwijze is niet beperkt tot het WWF.

In theorie kan armoedebestrijding een bedreigde diersoort en zijn habitat helpen, mits bevolkingsgroei remt en onderwijs verbetert. Zoals Westerse landen als Nederland tonen, komt bij voldoende welvaart kapitaal vrij voor natuurbescherming, mensen krijgen meer vrije tijd voor natuurstudie en steunen meer natuurwetgeving.⁷¹

Eindopmerking deel 2

Bij het WWF treedt een verschijnsel op dat ook op de bredere NGO-sector van toepassing is. Dit betreft afwezigheid van een verband tussen wetenschappelijk vastgestelde prioriteitsgebieden, resultaten en bestedingen, een gebrekkige rentabiliteitstoetsing van haar bestedingen en een beperkt effect op de doelstellingen van 'internationale natuurbescherming'.

Wanneer donateurs een 'goed gevoel' wensen als 'return on investment', zijn ze bij WWF wel aan het beste adres. Het WWF is kampioen in marketing en fondsenwerving.

⁶⁷ Wells, M. and K. Brandon. 1992. People and parks: Linking protected area management with local communities. The World Bank, Washington, DC.

⁶⁸ Christensen, J. (2004) 'Win Win illusions': over het falen van ontwikkelingshulp (integrated conservation and development practice) als vorm van natuurbescherming punt 5. *ICDPs usually do not provide adequate incentives to discourage activities that threaten protected areas. This does not mean that ICDPs won't work. But it does mean that the ability of ICDPs to generate livelihoods for local residents will rarely be sufficient to assure the preservation of protected areas.*

⁶⁹ Jeanrenaud, S. (2002) People Orientated approaches in Global Conservation, Is the leopard changing it's spots? IIED 2002,

⁷⁰ Zeilmaker, R. (2009) 'Groene Voornemens in Oost Europees Oerbos'. Bionieuws 5-9 2009 : 'Buitenlandse NGO's zijn vooral goed in het creëren van media-aandacht', zegt Janusz Korbek, die in het dorp Bialowieza bij het woud woont. De architect maakt deel uit van een club van 22 Poolse wetenschappers die lobbyet voor natuurbescherming. 'Ze geven een conferentie, maken een rapport en verdwijnen dan meestal weer', zegt Korbek. 'De Poolse milieubeweging profiteert wel van alle media-aandacht omdat politici daar gevoelig voor zijn. Maar hier in de praktijk hebben buitenlandse NGO's weinig invloed. Wij hebben ook nooit overleg gehad met Nederlanders.' Het WWF was hier actief via Panparks, een initiatief dat mislukte en verdween.

⁷¹ Zeilmaker, R. (2012) 'Westerse welvaart bevordert biodiversiteit'. Het Parool 21-06-2012

Colofon

Uitgave: Stichting de Groene Rekenkamer www.groenerekenkamer.nl 2012.

Tekst, coverbeeld en onderzoek:

Rypke

Zeilmaker

Nature/Sciencewriter: www.rypkezeilmaker.nl

©2012

Overnemen teksten alleen met bronvermelding en auteursnaam, niet voor commerciële doeleinden. Vermenigvuldiging uitgave enkel na schriftelijke toestemming van auteur